

Čís. 4757.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n.).

I když se nájemník zavázal soudním smírem, že najaté místnosti do určité doby vyklidí pod exekucí, lze mu povolití odklad exekuce, nevzdal-li se ve smíru tohoto práva výslovně.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 169/25.)

Soudním smírem ze dne 11. srpna 1924 zavázal se nájemce vykliditi najaté místnosti do 1. listopadu 1924 pod exekucí. Ježto nájemce smíru nesplnil, domáhal se pronajímatel exekuce vyklizením. Žádosti dlužníka o odklad exekuce soud první stolice vyhověl, rekursní soud žádost zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Nelze sdíleti právní názor rekursního soudu, že, když exekučním titulem vyklizovací exekuce jest soudní smír ze dne 11. srpna 1924, povinná strana již se nemůže dovolávati ochrany zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. zachovaného zákonem čís. 86/1924 v platnosti. Jest sice možno, by se povinná strana vzdala této ochrany, to však musilo by se státi výslovně a tomu není tak v tomto případě, neboť to nelze ze smíru vyčísti, jmenovitě není obsaženo toto vzdání v závazku povinné strany, že najaté místnosti vyklidí do 1. listopadu 1924 pod exekucí. Nebylo potřebí, by si povinná strana zvláště vyhrazovala nárok jí ze zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 86 sb. z. a n. příslušející, nýbrž naopak bylo by potřebí, aby se ho vzdala výslovně.

Čís. 4758.

Po nabytí účinnosti zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. nelze vzít na vědomí oznámení podle §u 255 nesp. řiz. Svěřenský soud není nadále, třeba i před uplynutím lhůty §u 2, povinen, zjistiti čekatele, rozhodovati o jich právech, vyšetřiti z úřední moci počet a pořadí žijících čekatelů atd.

Otázka čekatelských práv a pořadí čekatelů může býti podle okolností řešena i v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 174/25.)

Usnesením ze dne 26. listopadu 1919 vyzval svěřenský soud majitelku reálného svěřenství Eleonoru A-ovou, by ve shodě s opatrovníky svěřenství a potomstva oznámila do tří měsíců soudu jména a adresy čekatelů tohoto svěřenství, poněvadž za pozůstalostního řízení po Marii H-ové vyšlo na jevo, že všichni známí čekatelé tohoto svěřenství ze-

mřeli a svěřenské spisy a rapuláře neskytají opory ku vypátrání dalších čekatelů. K tomuto vyzvání oznámila dosavadní majitelka svěřenství Eleonora A-ová a souhlasně s ní opatrovník potomstva soudu, že čekatelé řečeného reálního svěřenství jsou Emanuel A., syn nynější držitelky, a její vnuk nezl. Geza A. Za tohoto šetření vydán byl zákon ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. o zrušení rodinných svěřenství a na základě tohoto zákona ohlásil čekatelská práva na svěřenství také syn dřívější majitelky svěřenství Alexandr princ H., jemuž však jak nynější držitelka svěřenství tak i Emanuel A. souhlasně s opatrovníkem potomstva upřeli vůbec práva čekatelská. **S v ě ř e n s k ý s o u d** 1. přijal na vědomí oznámení Eleonory A-ové, že jsou dle zakládací listiny způsobilými k nástupnictví Emanuel A. a nezl. Geza A. a 2. zastavil další řízení za účelem zjištění osob čekatelů, povolaných k nástupnictví ve jmění, zbavené nyní svěřenského statku, až se toto jmění uvolní po nynější držitelce Eleonore A-ové. Do usnesení si stěžoval Alexandr princ H. proto, že, když soud sám řízení zavedl a provedl a seznal různé názory ohledně čekatelských nároků neměl řízení zastavovati, nýbrž rozhodnouti, zda a v jakém pořadí jest stěžovatel čekatelem svěřenství. **R e k u r s n í s o u d** napadené usnesení potvrdil. **D ů v o d y:** Soud první odůvodnil své rozhodnutí především tím, že dnes není důvodu a nemělo by také významu, stanovit, kdo jsou v této době čekatelé, ježto otázka tato může přicházeti v úvahu teprve tehdy, až soudu bude předložena dohoda po rozumu zákona o zrušení svěřenství. Jest tedy zabývati se především otázkou, zda svěřenský soud již dnes po vydání zákona o zrušení svěřenství, když dohoda účastníků soudu ještě předložena nebyla, jest povinen, neb aspoň oprávněn rozhodovati o tom, kdo jsou čekatelé svěřenství. Vyzvání soudu v roce 1919 stalo se proto, by soud zvěděl nejbližší čekatele a vedl je v patrnosti ve svěřenském protokolu, jak §em 255 nesporného patentu bylo předepsáno. Toto ustanovení bylo však zákonem o zrušení svěřenství zrušeno a odpadl tedy veškerý důvod, pátrati po čekatelích a vésti je v patrnosti. Tímto zákonem byla však zrušena všechna další ustanovení, týkající se svěřenství, a to jak nesporného patentu (§ 108, 220 až 256), tak i občanského zákona (§ 618 až 645). Nelze tedy povinnost soudu k žádanému rozhodování opřít ani o ona ani o tato zákonná ustanovení. Jde o to, jaký stav nastal po účinnosti zákona o zrušení svěřenství a jaká pravomoc soudům svěřenským byla ponechána. O tom má ustanovení § 15 (2) zákona, který praví: »ve svěřenských věcech dosud příslušné soudy dokončí pozůstalosti po držitelích svěřenství, zemřelých do dne účinnosti tohoto zákona, rozhodnou o nástupnictví podle §u 3, 4, 7 a 8 a učiní potřebná opatření ku provedení tohoto zákona (§ 6 a 7); jinak přestává jejich působnost a zákonná péče o svěřenství schválením dohody neb uplynutím lhůty §u 2; bude-li třeba věc dále vyřídit, neb o ní jednati, postoupí ji z úřední moci soudu příslušnému pak podle obecných pravidel. Do schválení dohody neb uplynutí lhůty §u 2 obmezená jest působnost soudu svěřenského jen na úkony v odstavci prvním §u 15 ad 2 uvedené. O dokončení pozůstalosti, tam zmíněné, se v tomto případě nejedná. V §u 3 a 4 se stanoví, kdo nabude jmění, zbaveného svěřenského

svazku, když nebyla dohoda předložena ve lhůtě šestiměsíční ode dne účinnosti zákona, bylo uvolněno svěření v den, kdy zákon nabyl účinnosti úmrtím dosavadního držitele, umřel-li dočasný držitel svěření po dni, kdy zákon nabyl účinnosti, ale před uplynutím šestiměsíční lhůty a nedošlo k dohodě, k svěření uvolněnému smrtí v den, kdy zákon nabude účinnosti, žádný z povolaných čekatelů se nepřihlásil, nebo dalších svěřenských čekatelů nebylo. Žádného z těchto předpokladů zde není; není tu také ani předpokladu §u 6, dle něhož zrušením svěřenského svazku nejsou dotčeny nároky na plnění, kterých nabyly ze zřizovací listiny určité osoby již žijící nebo považované za narozené v době, kdy tento zákon nabude účinnosti, ani předpokladu §u 8, který má na mysli spor, zahájený o nástupnictví ve svěření před uplynutím lhůty §u 2 a ukládá soudu svěřenskému, by vyčkal, komu bude nárok ve sporném řízení platně přiznán. Dle §u 7 náleží pak soudu svěřenskému, by vyslovil, nebyla-li předložena dohoda podle §u 2, usnesením, komu se odevzdá svěřenské jmění do vlastnictví. Ze žádného z těchto zákonných ustanovení nevyplývá tedy povinnost soudu, by rozhodoval před uplynutím lhůty §u 2 o tom, kdo jsou čekatelé svěření. Obor působnosti svěřenského soudu po zrušení svěření jest tedy zákonem přesně vymezen a nutno proto z toho také dovoditi, že svěřenský soud není ani oprávněn, předsevzítí jiné úkony, svěření se týkající než ty, které zákonem jsou mu výslovně uloženy. Poukazovalo-li by se snad na to, že jest zapotřebí k umožnění dohody podle §u 2, by dříve ještě před dohodou určeny byly osoby čekatelů, které k uzavření dohody a k jednání o jejím zahájení jsou povolány, nutno poukázat na to, že by takový postup v mnohých případech mohl vésti právě ku znemožnění dohody, poněvadž mnohdy ti, jichž právo čekatelské a tedy i oprávnění k uzavírání dohody dle §u 2 jest sporné, spíše, neznajíce výsledku rozhodnutí o tomto sporném právu, budou ochotni, dohodu uzavřít, než ti, kteří by již před dohodou svého práva si byli jisti. Cílem této dohody jest právě urovnání sporných práv a nároků souhlasnou vůlí účastníků. Důvodová zpráva k zákonu o zrušení svěření taktéž na straně 13. praví: »Vlastní agenda svěřenského soudu však pomíjí, jakmile svěření bude zrušeno; veškeré úkony, na ně se vztahující, na př. povolení zadlužení a pod., jež nebudou v den účinnosti zákona provedeny, nemají dalšího významu a lze je zastaviti.« Právem proto první soud vzal pouze na vědomí oznámení držitelky svěření a opatrovníka potomstva a další řízení zastavil. Jiného rozhodnutí soud první nevydal, zejména nepoukázal účastníky, pokud jde o otázku čekatelských práv, na pořad práva. Tím by byla stížnost vyřízena. Poněvadž však první soud v napadeném usnesení přece se otázkou touto zabýval, projevil názor, že když v tomto případě nedošlo k dohodě mezi účastníky a účastníci nemohou se sjednotiti na tom, kdo z nich za čkatele má býti považován, tato právní otázka dá se objasniti pouze pořadem práva, a stěžovatel také v rekursu proti tomuto názoru brojí, nemá rekursní soud příčiny, by také svůj náhled neprojevil. Oč jde? Jak již bylo uvedeno, ohlásil svá čekatelská práva na svěření také Alexandr princ H. jako druhorozený syn dřívější majitelky svěření. Jak nynější držitelka svěření Eleonora A-ová a

Emanuel A. tak i opatrovník potomstva upírají mu právo čekatelské z důvodu: 1. že je vyloučen dle odstavce 16. zřizovací listiny z čekatelství následkem nerovnorodého manželství, dokládající, že tento důvod vyloučení u něho zákonem o zrušení svěřenství nepominul, že ztratil právo čekatelské dle téhož odstavce zřizovací listiny již v roce 1913 a byl zbaven práva tohoto v době úmrtí své matky v roce 1918 a 2. že podáním svým napadl 30. srpna 1924 ono ustanovení zakladatele svěřenství v době, kdy zákon o zrušení svěřenství nenabyl ještě účinnosti, a tím zprotivil se takto dispozicím zakladatele ve zřizovací listině, která každý takový odpor zakazuje pod ztrátou práv čekatelských. Prvý soud dovozuje, že se tím čekatelská práva potomků obou linií stala spornými a míní, že řešení otázek naznačeného druhu vymyká se z působnosti soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech nesporných, a že proto otázka čekatelských práv může býti řešena pouze pořadem práva. Jest správné, že čekatelské právo Alexandra prince H-a stalo se sporným, ale z toho ještě nelze dovoditi, že otázka ta se může rozřešiti jen pořadem práva. Dle §u 2 odstavec sedmý nesp. říz. a důvodové zprávy k zákonu o zrušení svěřenství mají býti strany odkázány na pořad práva jen tehdy, kdyby skutkový podklad se stal sporným a bylo o sporných okolnostech prováděti důkazy a nešlo pouze o řešení právní otázky. Jest nesporno, že princ H. uzavřel nerovnorodý sňatek, není proto zapotřebí, o tom prováděti formální důkazy, a rozhodnutí soudu záviseti bude pouze od rozřešení otázky právní, totiž, zda na případ tento použití lze ustanovení §u 2 (2) zákona o zrušení svěřenství. Taktéž, pokud jde o druhý důvod není sporu o tom, že a kdy tvrzený odpor byl podán, a rozhodnutí o něm taktéž závisí jen na rozřešení otázky právní. K rozhodnutí této sporné otázky není ovšem, jak již bylo uvedeno, dnes ještě svěřenský soud rozhodovati ani oprávněn, ani povinen. Za stejných předpokladů bylo by přípustno rozhodnouti v řízení nesporném i otázku o pořadí čekatelů za účelem provedení zákona o zrušení svěřenství. Zda bude to v tomto případě přípustno, nelze dnes posouditi, poněvadž sám stěžovatel ve svém podání ze dne 23. listopadu 1924 uvádí, že opatrovník potomstva nevyjádřil se dosud v pořadí, v jakém jednotliví čekatelé za sebou by následovali, a na stěžovatele zřetele nevzal.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Alexandra H-a potud, že zrušil první odstavec (1) usnesení soudu první stolice, jímž vzato bylo na vědomí oznámení nynější držitelky svěřenství o čekatelích, naproti tomu potvrdil druhý odstavec (2) usnesení prvního soudu, jímž se další řízení zastavuje — a nevyhověl dovolacímu rekursu Eleonory A-ové a opatrovníka čekatelstva.

D ů v o d y:

Výzva svěřenského soudu v usnesení ze dne 26. listopadu 1919, by mu byla oznámena jména čekatelů svěřenství, měla svůj právní důvod jedině v §u 255 pat. o nesp. řízení. Tento důvod pominul zrušením zákonného předpisu, k němuž došlo podle §u 18 zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. dnem účinnosti tohoto zákona, t. j. dnem

14. listopadu 1924. Odporuje proto zákonu a jest tím dán předpoklad Šu 16 pat. o nesp. říz., že svěřenský soud již za účinnosti tohoto zákona, t. j. usnesením ze dne 28. listopadu 1924 vzal na vědomí oznámení, učiněné důsledkem zrušeného již Šu 255 pat. o nesp. říz., a bylo proto na rekurs tuto část usnesení zrušiti. V dalším směru odpovídá napadené usnesení jak ve výroku tak i v důvodech zákonu i spisům, a není tu podmíněk Šu 16 nesp. říz. Podle Šu 15 (2) věty 2. zákona o zrušení svěřenství přestává působnost a zákonná péče o svěřenství dosavadních svěřenských soudů schválením dohody neb uplynutím lhůty Šu 2. Přes to však přestala již dnem účinnosti zákona, t. j. dnem 14. listopadu 1924 povinnost těchto soudů, uložená jim § 255 pat., ježto § ten byl zrušen již tímto dnem. Není zákonného předpisu, jenž by svěřenským soudům ukládal, zjistiti i po účinnosti tohoto zákona, avšak ještě před uplynutím lhůty Šu 2 čekately, rozhodovati o jich právech, vyšetřiti i z úřední moci počet a pořadí žijících čekatelů a pod. Povinnost tato nedá se dovoditi ani ze zákona o zrušení svěřenství. Není proto zákonného důvodu, vyhověti návrhu stěžovatele Alexandra prince H-a a vzíti na vědomí přihlášku jeho jako čekatele, jako nebylo právního důvodu pro přijetí přihlášky ostatních čekatelů, z kteréž příčiny byla příslušná část usnesení zrušena jako nezákonná. Zrušením tím bylo vyhověno oprávněné výtce stěžovatelově, že jiným čekatelům dostalo se výhody, jemu upřené. Bude nyní na svěřenském soudu, by zachoval se v dalším svém postupu podle předpisů zákona o zrušení svěřenství. V první řadě vyčká, zda nedojde k úpravě poměrů dohodou mezi držitelkou svěřenství, čekateli a opatrovníkem potomstva podle Šu 2. Lhůta, do kdy má dohoda ta býti písemně předložena, ještě neuplynula, stane se tak teprve 14. května 1925. V tomto případě bude nutno vyčkati dohody bez předchozího jednání tím spíše, ježto podle odstavce (2) tohoto Šu nehledí se k omezením zřizovací listiny, jež přičí se právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví, takže po této stránce nebude pro případ dohody závady pokládati i stěžovatele za čekatele. Po případě může dohodou odklizena býti i další překážka čekatelství v této věci uplatněná, jež souvisí s uvedeným omezením. O tom ovšem rozhodne soud svěřenský teprve po úvaze všech rozhodných skutečností. Podle toho, zda bude dohoda předložena, čili nic, zařídí soud další své jednání. V onom případě rozhodne o schválení dohody podle Šu 2 (4) vyslechna po případě účastníky. V druhém případě zařídí další, též po vyšetření potřebného z úřední moci, podle Šu 7, nenastane-li změna skutkových poměrů. Vzhledem k žádnému z těchto případů není třeba, by svěřenský soud již nyní přiznával někomu čekatelská práva, neboť bude teprve po uplynutí lhůty Šu 2 (4) uvažovati o tom, kdo jsou nejbližšími třemi čekateli podle Šu 2 (3) anebo kdo je prvním čekatelem ve smyslu Šu 3 (1). V mezidobí mohou nastati případy, jimiž dosavadní stav v naznačeném směru bude změněn (na př. případ § 3 (3), vzdání se nároku, úmrtí a p.), takže jakékoliv předchozí určení stalo by se bezúčelným. Právem bylo proto další řízení prozatím zastaveno, až do uplynutí lhůty shora zmíněné. Správným jest dále názor rekursního soudu, že otázka čekatelských práv může býti podle okolností řešena i v řízení nesporném. Názor ten od-

povídá jak důvodové zprávě čís. 4046, tak i judikatuře Nejvyššího soudu poslední doby. Tam, kde nejde o zjištění sporných otázek skutkových, nýbrž jen o řešení otázek právních na základě přesných předpisů zákonných, určitých ustanovení zřizovacích listin, anebo jiných nesporných skutečností, není nutno odkazovati strany na spor, jehož výsledek jest již předem jistým, což může posouditi i soud nesporný. V těchto případech může otázky právní, i když strany nemohou se o nich dohodnouti, posouditi i soud svěřenský v řízení nesporném, jež za těchto předpokladů poskytuje stejnou záruku správnosti právního posouzení jako řízení sporné. Bude proto záležitosti na stranách, by poskytly soudu potřebné podklady skutkové, načež nesporný soudce posoudí, zda a pokud jsou tyto podklady sporné, a zařídí další, t. j. buď rozhodne sám na jejich základě, neb odkáže strany na pořad práva. Tam, kde strany co do skutkového základu budou za jedno, nebude bezpodmínečně potřebí řízení sporného, nýbrž bude moci rozhodnouti co do právních otázek jen dle tvrzení stran sporných soud svěřenský. To platí jak o právu čekatelském, tak i o určení pořadí. Tím jest ovšem prozatím řečeno jen tolik, že nebude potřebí sporu v každém případě, kde nedojde k dohodě stran o právních otázkách. Rozhodnouti o tom bude možno teprve po uplynutí lhůty podle toho, jak se další poměry utváří. Nepůjde-li o jiné, než o rozhodnutí otázky, zda čekatel pozbyl nástupnictví nerovným sňatkem, anebo zda přihláškou učiněnou na vyzvání svěřenského soudu přes domnělou překážku nerovného sňatku protivil se ustanovením zřizovací listiny, nebude závady, by nesporný soud nerozhodl o jeho čekatelství, ježto půjde tu jen o právní otázky, řešitelné i v řízení nesporném. Co do určení pořadí nebude taktéž závady, není-li pochybnosti o pokrevních vztazích čekatelových ve smyslu zřizovací listiny.

Čís. 4759.

Započítání vojenské služby do advokátní praxe (vládní nařízení ze dne 6. září 1922, čís. 262 sb. z. a n.).

Kdyby byl kandidát advokacie, jenž se dal aktivovati, i jinak býval nucen, konati službu vojenskou, jest dvě léta, v nichž bylo vstoupiti do advokátní praxe, počítati ode dne, kdy by byl býval demobilisován.

(Rozh. ze dne 3. března 1925, R I 175/25.)

Skutkový děj, vyličený v rozhodnutí čís. sb. 4093, doznal v obnovené žádosti téhož kandidáta advokacie změny, pokud se týče doplňku jedině potud, že žadatel připojil k žádosti vyřízení zemského vojenského velitelství v Praze ze dne 2. listopadu 1924, jímž se mu k jeho dotazu, kdy by byl býval podléhal demobilisaci, kdyby se nebyl zavázal k vojenské službě důstojníka z povolání, sděluje, že by byl jako důstojník v záloze roč. nar. 1891 býval povinen, konati činnou službu vojenskou až do uveřejnění výnosu ministerstva národní obrany čís. 54000/7236/8 odd. ze 24. září 1920 a, poněvadž byl v této době služebně přidělen zemskému vojenskému velitelství v Praze, byl by býval demobilisován